

Ordklasser

Dansk

Navneord

Tillægsord

Udsagnsord

Forholdsord

Stedord

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Navneord _____	2 - 3
Udsagnsord _____	4 - 5
Tillægsord _____	6 - 8
Kend forskel på navneord, udsagnsord og tillægsord _____	9 - 11
Stedord _____	12 - 13
Forholdsord _____	14
Kend forskel på stedord og forholdsord _____	15 - 16
Blandede ordklasser _____	17 - 19
Ordklassernes navne _____	20 - 21

Navneord

Navneord er bl.a. navne på

- ting, fx **bord**, **stol**
- mad, fx **kage**, **æble**
- dyr, fx **hund**, **kat**
- personer, fx **kvinde**, **fætter**.

Man kan sætte *en* eller *et* foran navneord, fx *en avis*, *et hus*, *en bog* osv.

Navneord hedder også substantiver, hvilket ofte forkortes sb. i ordbogen. Du kan altså slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et navneord. Du kan også prøve at sætte *en* eller *et* foran.

Herunder kan du se, hvordan navneord bøjes:

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en kop	koppen	flere kop per	alle kop perne
et hus	hus et	flere huse 	alle huse ne
en mand	mand en	flere mæ nd	alle mæ ndene

Sæt ring om alle navneordene herunder. Der er 6 navneord i alt.

tæpperne sidde hurtig kan
 hans potteplante buket følelse
 springe kande lyve grinede
 smager farverne flotte

Sæt en streg under alle navneordene i hver sætning.

1. Vil du låne min cykel?
2. Du skal vaske dine hænder.
3. En tiger er farlig.
4. Hvor er min nøgle?
5. Bogen er faldet ned.
6. Hendes jakke ligger på gulvet.
7. Katten løber meget hurtigt.
8. Jeg sidder på min stol.
9. Vil du være med til at spille et spil?
10. De drikker gul saft.

Skriv navneordene i de rigtige former på de tomme pladser.

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en kat	katten	flere katte	alle kattene
en arm	_____	flere arme	alle _____
et billede	_____	flere _____	alle billederne
en gæst	gæsten	flere _____	alle _____
et _____	knæet	flere _____	alle knæene
en _____	søen	flere søer	alle _____
en vej	_____	flere _____	alle vejene
en prins	prinsen	flere _____	alle _____

Udsagnsord

Et udsagnsord fortæller om noget, vi gør. Man kan sætte *jeg* eller *at* foran udsagnsord.

Hvis udsagnsordet **ikke** er bøjet, kan du sætte *at* foran, fx at **løbe**, at **lege** osv. Det er også denne form, du skal bruge, hvis du skal slå et udsagnsord op i ordbogen.

Hvis udsagnsordet er bøjet, kan du sætte *jeg* foran, fx jeg **løber**, jeg **leger** osv.

Udsagnsord bliver også kaldt for verber, hvilket ofte forkortes vb. i ordbogen. Du kan altså slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et udsagnsord. Du kan også prøve at sætte *at* eller *jeg* foran.

Her kan du se, hvordan udsagnsord bøjes:

Stamme	Navnemåde	Nutid	Datid	Førnutid
kør	køre	kører	kørte	har kørt
cykl	cykle	cykler	cyklede	har cyklet
løb	løbe	løber	løb	har løbet

Sæt en ring om alle udsagnsordene herunder. Der er 6 udsagnsord i alt.

træ søvnig skrev slog

buskene mus grønt forstå

er æra hvide grinte

svømme udsigt blomst

Sæt en streg under alle udsagnsordene i hver sætning.

1. Vi plantede et træ i haven.
2. Far sidder stille i sofaen.
3. Jeg går altså i seng nu.
4. Vi pudser vinduer udenfor.
5. Børnene glæder sig til sommerferien.
6. Katten gemmer sig under sofaen.
7. Jeg kommer snart hjem.
8. Vil du smage min is?
9. Det er godt vejr i dag.
10. Naboen fælder et stort træ.

Skriv udsagnsordene i de rigtige former på de tomme pladser.

Stamme	Navnemåde	Nutid	Datid	Førnutid
kør	køre	kører	kørte	har kørt
arbejd	arbejde	_____	arbejdede	har _____
grin	grine	_____	_____	har grinet
råb	råbe	_____	_____	har råbt
_____	vise	viser	_____	har _____
åbn	åbne	_____	åbnede	har _____
drik	drikke	_____	drak	har _____
_____	betale	betaler	_____	har _____

Tillægsord

Tillægsord er ord, der fortæller noget om bl.a. personer, dyr og ting, fx **sød**, **stor**, **ny**. De står tit foran et navneord, fx en **sød** hund, et **stort** hus.

Man kan ofte sige *at være* foran tillægsord, fx *at være glad*.

Tillægsord hedder også adjektiver, hvilket ofte forkortes adj. i ordbogen. Hvis du vil finde ud af, om et ord er et tillægsord, kan du altså slå det op i ordbogen. Du kan også prøve at sætte *at være* foran.

Gradbøjning af tillægsord

Når tillægsord bruges til at sammenligne med, kalder man det for gradbøjninger. Der er tre grader:

1. grad	2. grad (-ere)	3. grad (-est)
<i>høj</i>	<i>højere</i>	<i>højest</i>

Nogle tillægsord med kort vokal får dobbeltkonsonant, når de gradbøjes:

- *smuk* - *smukkere* - *smukkest*

Tillægsord, som ender på **-ig** eller **-som**, får kun **-st** på i 3. grad (og ikke **-est**):

- *farlig* - *farligere* - *farligst*

Nogle af de mest almindelige tillægsord bøjes **uregelmæssigt**. Nogle skifter vokal:

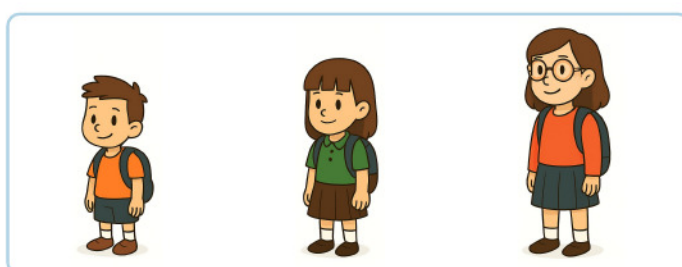
- *stor* - *større* - *størst*

Andre skifter helt form:

- *god* - *bedre* - *bedst*

Når tillægsord i 1. og 3. grad beskriver noget i bestemt form, får de tilføjet et **-e**:

- *den smukkeste* pige - *det største* hus.

Sæt en ring om alle tillægsordene herunder. Der er 6 tillægsord i alt.

menneske pil gladere
hyggelig hopper lus vokse
blåt mindre fniste børnene
sjovt hurtig lyste ur

Sæt en streg under alle tillægsordene i hver sætning.

1. Marias hund er sort.
2. Eleverne skal skrive en lang opgave.
3. Han er frisk her til morgen.
4. Det nye hus ligger over for skolen.
5. Peter tager et langt bad.
6. Drengen har skrevet en god historie.
7. Den lille fugl er nuttet.
8. Familien har købt en rød bil.
9. Klassen har en dygtig lærer.
10. Camilla er højere end mig.

Sæt en streg under tillægsordet i den rigtige gradbøjning i sætningerne.

Du kan læse om gradbøjning af tillægsord på side 6.

1. Vil det passe dig (god / bedre) en anden dag?
2. Skal vi mødes (senere / senest)?
3. Min mor laver de (god / bedste) frikadeller i verden!
4. Hun er rigtig (god / bedre) til at spille violin.
5. De har snart brug for et (større / størst) hus.
6. Denne film er (sjov / sjovere) end den anden.
7. Han er den (venligere / venligste) mand, jeg har mødt.
8. I dag er det (varm / varmere) end i går.
9. Den grønne kjole er den (flot / flotteste).
10. Er den forreste mælk (friskere / friskest) end den anden?
11. Er dine sko (nye / nyeste) eller gamle?
12. Hun kravlede op i det (stor / største) træ i haven.
13. Sikke en (fin / fineste) kjole, du har på.
14. Er du (frisk / friskere) i dag end i går?
15. Vi glæder os til at se det (færdige / færdigere) resultat.

Kend forskel på navneord, udsagnsord og tillægsord

Nu har du lært om tre ordklasser:

Navneord er bl.a. navne på dyr og ting. Du kan sætte **en** eller **et** foran: *en kat, et hus*.

Udsagnsord fortæller om noget, man gør. Du kan sætte **at** eller **jeg** foran: *at spise, jeg danser*.

Tillægsord beskriver personer, dyr og ting. Du kan ofte sige **at være** foran: *sød, smuk*.

Nu skal du øve dig i at kende forskel på de tre ordklasser.

Tegn en streg fra ordene hen til den rigtige ordklasse.

Udsagnsord

marsvin, kongen, venner

Navneord

flottest, gul, blødere

Tillægsord

ville, skreg, laver

Udsagnsord

påskelilje, forelskelse, papmor

Navneord

smiler, er, blev

Tillægsord

vred, bedre, lykkelig

Sæt kryds ved den ordklasse, der passer til hver sætning.

Denne ordklasse kan man sætte *en* eller *et* foran.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Denne ordklasse indeholder ord som *bestemme, malede, leger*.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Denne ordklasse kan man ofte sige *at være* foran.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Denne ordklasse fortæller om noget, man gør.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Denne ordklasse indeholder ord som *skøn, længere, gladest*.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Hvilken ordklasse er ordet med fed skrift? Sæt kryds ved det rigtige svar.

Kørerne går på **marken**.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Kirsten fik en **god** idé.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Han **ønskede** sig en ny taske i julegave.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Katten listede sig ud gennem vinduet.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Om sommeren **bader** de i havet.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

De skal have malet deres hus **hvidt**.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

De skal **finde** vej gennem labyrinten.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Hun mærkede en **uro** i sin krop.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

De går ned i den **mørke** kælder.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Vil du lukke døren efter dig?

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord

Stedord

Stedord står i stedet for noget andet:

- **Hun** kan stå i stedet for *Hanne* i sætningen *Hanne er glad*.
- **os** kan stå i stedet for *eleverne* i sætningen *Allan underviser eleverne*.
- **den** kan stå i stedet for *kagen* i sætningen *Mia spiser kagen*.

Stedord ændrer betydning, alt efter hvad de står i stedet for:

- Hundene er søde. Pigen vil gerne klappe **dem**.
- Blomsterne er flotte. Børnene plukker **dem**.

I den første sætning står **dem** i stedet for *hundene*, og i den anden sætning står **dem** i stedet for *blomsterne*. Det samme stedord betyder altså noget forskelligt alt efter konteksten.

Stedord hedder også pronomener, hvilket ofte forkortes pron. i ordbogen. Du kan altså slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et stedord.

Sæt en ring om alle stedordene herunder. Der er 6 stedord i alt.

mig	bør	dens	sin
ved	kan	svar	
måne	dig	gul	var
mor	vores	fin	hendes

Sæt en streg under alle stedordene i hver sætning.

1. Jeg løber hurtigt.
2. Jeres kat er sort.
3. Mona giver pakken til hende.
4. I aften tager vi hjem.
5. Den er gammel og slidt.
6. Deres hus er hvidt.
7. Hun ville hjem til hende.
8. Er de glade for den?
9. Må jeg få en ny taske?
10. Den kan du spise senere.

Skriv det stedord, der mangler, på linjen.

Stedordet skal stå i stedet for det, der er markeret med fed i den foregående sætning.
Fx kan du i sætning 1 se, at *Hun* kan stå i stedet for *Petra*.

1. **Petra** står op. **Hun** er træt.
2. **Kagen** er lige kommet ud af ovnen. _____ er varm.
3. **Manden** går ind i rummet. _____ smiler.
4. **Cyklen** er gået i stykker. _____ var også gammel.
5. **Luca og Freja** smiler. _____ er glade.
6. Magnus kigger på **vandet**. _____ ser koldt ud.

Forholdsord

Forholdsord fortæller noget om, hvor ting er i forhold til hinanden, fx **på, under, bagved**.

Der er rigtig mange faste udtryk og vendinger, som har forholdsord i sig, fx:

- at gå **til** fodbold (**til** er et forholdsord)
- at tænke **på** noget (**på** er et forholdsord).

Forholdsord hedder også præpositioner, hvilket ofte forkortes præp. i ordbogen. Du kan altså slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et forholdsord. Ordklassen står næsten altid bag ved ordet.

Sæt en ring om alle forholdsordene herunder. Der er 5 forholdsord i alt.

deres	nedenunder	lille	løb
bagved	kantinen	gennem	
hendes	kendte	efter	min
gren	er	bager	ovenpå

Sæt en streg under alle forholdsordene i hver sætning.

1. Katten gemmer sig under sofaen.	6. Bare læg bogen på bordet.
2. I skal stå bag linjen.	7. Han fik bolden i hovedet.
3. Hun sætter sig på stolen.	8. De malede på muren under halvtaget.
4. De besøger deres onkel i Spanien.	9. Hunden springer over hegnet.
5. Hendes fætter bor ved vandet.	10. Andrea stiller sig mellem de andre.

Kend forskel på stedord og forholdsord

Nu har du lært om to ordklasser mere:

Stedord står i stedet for noget andet. Her er nogle eksempler:

- **Hun** kan stå i stedet for navne: *Hanne er glad. **Hun** har lige fået en gave.*
- **Den** kan stå i stedet for ting: ***Den** smager godt.*

Forholdsord beskriver, hvor ting er i forhold til hinanden:

- Bogen ligger **på** bordet.
- Katten ligger **under** sofaen.

Nu skal du øve dig i at kende forskel på stedord og forholdsord.

Tegn en streg fra ordene hen til den rigtige ordklasse.

Stedord

dem, hendes, I

Forholdsord

foran, på, indenfor

Stedord

bag, udenfor, i

Forholdsord

deres, vi, min

Stedord

over, imod, under

Forholdsord

mit, dets, jer

Sæt kryds ved den ordklasse, der passer til hver sætning.

Denne ordklasse fortæller noget om, hvor ting er i forhold til hinanden.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Denne ordklasse står i stedet for noget andet.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Denne ordklasse indeholder ord som *hans, disse, os*.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Denne ordklasse indeholder ord som *overfor, mellem, til*.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Hvilken ordklasse er ordet med fed skrift? Sæt kryds ved det rigtige svar.

Kørerne går **på** marken.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

De har bagt boller og kage.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Philip læster altid **om** aftenen.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Vi danser **omkring** juletræet.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Hun tager sin pæneste kjole på.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Vi glæder os meget til at møde **jer**.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Barnet gemmet sig **bag** træet.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Vi kom først hjem **omkring** midnat.

- ☐ Forholdsord
- ☐ Stedord

Blandede ordklasser

Nu har du arbejdet med **navneord**, **udsagnsord**, **tillægsord**, **stedord** og **forholdsord**.

Nu skal du øve dig i at kende forskel på alle de ordklasser, du har arbejdet med.

Skriv navnet på den ordklasse, der passer til hver sætning.

Ordene i denne ordklasse står i stedet for noget andet.

Ordene i denne ordklasse fortæller noget om, hvor ting er i forhold til hinanden.

Ordene i denne ordklasse er navne på ting, dyr og mad.

Ordene i denne ordklasse fortæller om noget, vi gør.

Ordene i denne ordklasse fortæller noget om mennesker, dyr og ting.

Tegn en streg fra ordene hen til den rigtige ordklasse.

Tillægsord

over, med, fra

Stedord

å, græsplænen, kopper

Udsagnsord

hendes, dem, han

Forholdsord

kær, sej, størst

Navneord

pjatte, skrev, nynner

Hvilken ordklasse er ordet med fed skrift? Tegn en streg hen til den rigtige ordklasse.

Navneord

Jeg tror, **hun** kommer senere.

Udsagnsord

Min **farmor** bager mange kager.

Tillægsord

Drengene **klatrer** op i træet.

Stedord

Vi skal læse en **ny** bog.

Forholdsord

De går ind **mellem** træerne.

Hvilken ordklasse er ordet med fed skrift? Skriv dit svar på linjen.

1. De har købt en **ny** bil.

2. Billedet hænger **på** væggen.

3. Anna kan godt lide **røde** blomster.

4. Drengen tabte **glasset** på gulvet.

5. **Han** besøgte sine bedsteforældre.

6. Hun **løber** en tur med sin hund.

7. Børnene venter **foran** skolen.

8. Har du set mine nøgler? Jeg kan ikke finde **dem**.

Ordklassernes navne

Alle ordklasser har både et dansk og et latinsk navn. Tit lærer man de danske navne først, men det er også en god idé at kende de latinske navne. Det er især en fordel, når man skal lære nye sprog.

Her er de danske og latinske navne på de ordklasser, du har arbejdet med:

Navneord – substantiv

Udsagnsord – verbum

Tillægsord – adjektiv

Stedord – pronomen

Forholdsord – præposition

Nu skal du øve dig i de latinske navne.

Tegn en streg mellem de danske og latinske navne, der passer sammen.

Substantiv

Udsagnsord

Pronomen

Stedord

Adjektiv

Forholdsord

Præposition

Tillægsord

Verbum

Navneord

Hvilken ordklasse hører ordene til? Skriv det latinske navn på linjen.

cykler, hopper, spise, råbte

fra, efter, mod, gennem

grønne, mindst, gammel, venligere

husene, fugl, lægen, saft

hende, jer, min, deres
